

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України (Україна)

Херсонський навчально-науковий інститут (Україна)

Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова (Україна)

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Україна) Навчально-
науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського

Національного університету імені В.Н. Каразіна (Україна)

Центр міграційних досліджень Варшавського університету (Польща)

Вільнюський технічний університет імені Гедимінаса (Литва)

Університет в Нове Місто (Словенія)

Інститут інновацій «Ідея» (Латвія)

Тракійський університет (Болгарія)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
07 листопада 2024 року

Полтава 2024

УДК 330.101.8(477)
С 91

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
керівництва Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
заборонено

Редакційна колегія: д.е.н., професор М.Г. Безпарточний; к.е.н., доцент
М.Б. Чижевська; к.е.н., доцент О.М. Шевченко

Сучасна економічна наука: теорія і практика: Матеріали
XIV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною
участю, 07 листопада 2024 р. Полтава: Національний університет імені Юрія
Кондратюка, 2024. 156 с.

Наукові дослідження авторів спрямовано на з'ясування теоретичних
проблем розвитку сучасних економічних систем в умовах глобалізаційних
процесів, економіки бізнесу в умовах воєнного стану та поствоєнного
відновлення, теорії та практики маркетингу, енергетичних, економічних та
фінансових інновацій в умовах євроінтеграції, моделювання та прогнозування
соціально-економічних процесів тощо.

Збірник розраховано на наукових працівників, аспірантів, студентів та
усіх, хто цікавиться проблемами сучасної економічної науки.

*Матеріали друкуються мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

**©Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 **РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ В УМОВАХ** **ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Безпарточний М.Г., Тодорка Атанасова ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	9
Теодоріна Турлакова, Валявський С.М. РОЛЬ БІОЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ	11
Васенко В.В., Шевченко О.М. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ РИНКОВОЇ РІВНОВАГИ	13
Великань А.О., Шевченко О.М. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК РУШІЙ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	16
Гвозденко В.О., Шевченко О.М. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	18
Грицько Д.А., Житник Д.М., Шульга А.В., Чижевська М.Б. КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	20
Гуросева Д.А., Шевченко О.М. ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	22
Дубіщев В.П., Еліна Мікельсоне ЕВОЛЮЦІЯ ТА РОЛЬ ВАЛЮТНИХ СИСТЕМ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК	24
Дубіщев В.П., Іващенко А.Р. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ У ВИМІРАХ МЕТОДОЛОГІЙ МЕЙНСТРИМНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ	26
Ємець Ю.М., Шевченко О.М. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	28
Жовнір Н.М., Прійдан А., Шевченко К. ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ	30
Сидоренко Д.М. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	33
Тесля Д., Козина С., Чижевська М.Б. АНАЛІЗ БЮДЖЕТУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	35

Чайка А.С. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	36
Чижевська М.Б., Венгер В.В., Романовська Н.І. ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ	39
Шапошник Н.С., Шевченко О.М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	41
Крістіна Чижюнієне, Шевченко О.М. ПЕРЕВАГИ ФІНАНСОВОЇ ІНКЛЮЗІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	43
Щербаха В.А. ДЕМОГРАФІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	45

СЕКЦІЯ 2
ЕКОНОМІКА БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ведмідь В.Г., Чижевська М.Б. ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТУ ОТГ	47
Горбунова М.Р, Кулаков О.Ю., Кулакова С.Ю. АДАПТАЦІЯ БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО УМОВ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА КРИЗИ	49
Григор'єва О.В., Вересова В.Д. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	51
Дем'янчук М.А. ПІДПРИЄМНИЦТВО МІГРАНТІВ НА ТЛІ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ: ВИСНОВКИ З ОГЛЯДУ ЛІТЕРАТУРИ	53
Ємець В.С., Кулакова С.Ю. ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ВІДПОВІДНО ДО ВИКЛИКІВ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	55
Литвин В.М., Хадарцев О.В. СЕРТИФІКАЦІЯ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	57
Мехеда Я.Р., Хадарцев О.В. ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	59
Надточій І.І. УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	61
Пархоменко Н.О., Дементьєв О.М. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ДІЯЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ	64

Пархоменко Н.О., д.е.н., професор,
Дементьев О.М., здобувач третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ДІЯЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ

На сьогоднішній день менеджмент українського бізнесу має вирішувати певний перелік питань, які стосуються ефективного використання сировини та матеріалів з метою покращення результатів діяльності, досягнення позитивної динаміки розвитку, мінімізації небезпечних та шкідливих викидів, забруднюючих навколишнє середовище. Недостатні темпи розвитку інноваційної діяльності українського бізнесу та обмеженість матеріальних ресурсів зменшують рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. До того ж, сучасні виклики світової економіки, пов'язані із глобалізацією та глокалізацією, діджиталізацією бізнес-процесів, трансформацією ресурсної моделі розвитку [5] впливають на результативність діяльності українських підприємств. Такі тенденції свідчать про доцільність впровадження інноваційної моделі управління ресурсами та відходами, яка б забезпечувала баланс економічних інтересів та раціоналізацію природокористування, реалізуючи цілі сталого розвитку.

Саме впровадження принципів циркулярної економіки сприяє досягненню цілей сталого розвитку, спрямованих на відповідальне споживання, збереження екосистем суші, морських ресурсів, доступну та чисту енергію тощо. Баланс раціонального природокористування та досягнення економічних інтересів сприяє формуванню стійкої та екологічно чистої економіки, дозволяючи зекономити чи, взагалі зберегти, ті чи інші ресурси, сприяти утворенню вакантних робочих місць, підвищити конкурентоспроможність на вітчизняному та міжнародному ринках. Застосування принципів циркулярної економіки має свої переваги, але, також пов'язане із певними ризиками та складнощами.

Головним рушієм для досягнення стійких конкурентних переваг на ринках є розвиток інноваційних технологій, які забезпечують впровадження в систему бізнес-процесів циркулярного механізму [2]. Економіка замкнутого циклу завдяки ефективному використанню сировини, зменшенню забруднень та орієнтації на охорону навколишнього середовища, сприяє модернізації бізнес-процесів та інноваційності технологій. Провідні світові транснаціональні корпорації вдало досягають реалізації принципів циркулярної економіки, забезпечуючи кругообіг стосовно розподілу ресурсів, їх переробки [1], повторного використання сировини, створюючи нові товари.

Вагомими зовнішніми мотиваторами щодо переходу на циркулярну економіку для бізнесу є істотна економія сировини та матеріалів, підвищення конкурентоспроможності підприємства, інноваційна активність, сприятливий позитивний економічний розвиток, фінансування подібних проектів іноземними інвесторами [3], економне природокористування та менше навантаження на навколишнє середовище, збільшення доходів бізнесу, а отже зростання добробуту населення та держави. Внутрішніми перевагами впровадження принципів циркулярної економіки для українського бізнесу є низька конкуренція через малу частку бізнесу на сьогодні залученого до циркулярної економіки, а також сприяння з боку державних інституцій щодо реалізації подібних проектів.

Ризики та складнощі впровадження принципів циркулярної економіки для українського бізнесу пов'язані також із внутрішніми та зовнішніми чинниками розвитку. Стосовно внутрішніх демотиваторів, до таких можна віднести потребу бізнесу у стартових інвестиціях, певний термін безприбутковості (окупності вкладень), вірогідність збиткової діяльності в короткотерміновому інтервалі, залежність від певних технологій та виробничих потужностей [4], обмеженість інформації про особливості циркулярності тощо. Стосовно зовнішніх складнощів, тут першочерговим обмеженням є недосконала законодавча база, потреба в забезпеченні до економіки інших ресурсів, які відповідають циркулярності, недостатня кількість кваліфікованих працівників для розвитку циркулярної економіки в тому чи іншому сегменті бізнесу.

Отже, враховуючи мотиватори та можливі складнощі із впровадження принципів циркулярної економіки українськими підприємствами, слід все ж таки зазначити на значні позитивні ефекти для бізнесу так і країни, які забезпечують підвищення рівня соціальної відповідальності, розвиток інновацій, зміна культури споживання тощо.

Література

1. Горбаль Н.І., Мазурик М.М., Микитин О.З. (2021). Впровадження циркулярної економіки на основі європейського досвіду. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку, 2(6), 280-288.
2. Горбаченко С.А., Клевцевич Н.А. (2023). Можливості економічного розвитку на засадах циркулярності в умовах цифрової трансформації. Економіка та підприємництво, 1(127), 35-40.
3. Нагара М.Б. (2021). Циркулярна економіка: генезис, структура, особливості. Економічна наука, 10, 68-73.
4. Нестерова К.С., Щербата М.Ю., Гришова Р.В. (2023). Ризики розвитку циркулярної моделі економіки в умовах нестабільності світового ринку. Бізнес Інформ, 1, 48–53. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-48-5>
5. Tiago N. H. Silva, Simone Sehnem. (2022). Industry 4.0 and the Circular Economy: Integration Opportunities Generated by Startups. Logistics, 6 (1), 14. URL: <https://doi.org/10.3390/logistics6010014>

Наукове видання

Сучасна економічна наука: теорія і практика

Матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю, 07 листопада 2024 року

Відповідальний за випуск: зав. кафедри, к.е.н., доц. **М.Б. Чижевська**

Полтава 2024